

Nr 72

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., dels ock i ämnet väckta motioner, såvitt propositionen och motionerna hänvisats till lagutskott.

Genom en den 27 oktober 1961 dagtecknad proposition, nr 188, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslagit riksdagen

dels att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

2) förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;

3) lag angående ändrad lydelse av 19 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering;

4) förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt;

5) förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt;

6) förordning om ändring i uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272); samt

7) förordning om ändrad lydelse av 22 § 1 mom. och 68 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623);

dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Propositionen har, såvitt angår förslaget till lag angående ändrad lydelse av 19 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet. I övrigt har propositionen hänvisats till bevillningsutskottet.

Författningsförslaget är av följande lydelse:

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 19 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1946
(nr 431) om folkpensionering

Häri genom förordnas, att 19 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

19 §.

1 m o m. Såsom bidrag — — — — — svensk medborgare.

Pensionsavgift skall icke erläggas av den, som för december månad året näst före taxeringsåret ägt uppbära invalidpension eller sjukbidrag, eller för den, som avlidit före ingången av året näst före taxeringsåret. Ej heller skall pensionsavgift erläggas av den, för vilken den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten icke uppgår till 1 200 kronor eller, om han är gift och skall taxeras enligt för sådan skattskyldig gällande bestämmelser samt andre maken icke enligt vad förut sagts är fritagen från skyldighet att erlägga pensionsavgift, makarnas till statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomster sammanlagt icke uppgå till minst 1 200 kronor.

2 m o m. Pensionsavgift skall utgå med 4 procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst med de begränsningar som nedan sägs.

Makar, som båda äro avgiftspliktiga och taxeras enligt för gift skattskyldig gällande grunder, skola erlägga avgift med sammanlagt högst 600 kronor. Därvid skall iakttagas, att om vardera makens taxerade inkomst överstiger 7 500 kronor, envar påföres avgift med 300 kronor. Om

Pensionsavgift skall icke erläggas av den, som för december månad året näst före taxeringsåret ägt uppbära invalidpension eller sjukbidrag, eller för den, som avlidit före ingången av året näst före taxeringsåret. Ej heller skall pensionsavgift erläggas av den, för vilken den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten icke uppgår till 2 400 kronor eller, om han skall taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser samt den med vilken han samtaxeras icke enligt vad förut sagts är fritagen från skyldighet att erlägga pensionsavgift, bådas till statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomster sammanlagt icke uppgå till minst 2 400 kronor.

2 m o m. Pensionsavgift skall, med de begränsningar som nedan sägs, utgå med 4 procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst, dock högst med ett belopp som motsvarar summan av 10 kronor och en femtedel av den taxerade inkomsten i vad den överstiger 2 400 kronor.

Avgiftspliktiga, som samtaxeras, skola erlägga avgift med sammanlagt högst 600 kronor. Därvid skall iakttagas, att om varderas taxerade inkomst överstiger 7 500 kronor, envar påföres avgift med 300 kronor. Om endast den enes inkomst överstiger 7 500 kronor, minskas i förekomman-

¹ Senaste lydelse av 19 § 1 mom. se 1960:99 och av 19 § 2 mom. se 1958:192.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

endast den ene makens taxerade inkomst överstiger 7 500 kronor, minskas i förekommande fall dennes avgift så att sammanlagda beloppet av makarnas pensionsavgifter ej överstiger 600 kronor.

de fall dennes avgift så att sammanlagda beloppet av bådas pensionsavgifter ej överstiger 600 kronor.

Annan avgiftspliktig — — — — — 600 kronor.

Enligt ovan — — — — — hela krontal.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om pensionsavgifter, som påföras för år 1962 eller tidigare år.

I samband med propositionen har utskottet behandlat två i anledning av densamma väckta motioner, såvitt de hänvisats till lagutskott, nämligen de likalydande motionerna nr 729 i första kammaren av herr Jonasson och herr Carlsson, Eric, samt nr 868 i andra kammaren av herr Fälldin m. fl.

I motionerna hemställes, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte besluta att 19 § 1 och 2 mom. lagen om folkpensionering skall ha följande lydelse:

(I propositionen föreslagen lydelse)

(I motionerna föreslagen lydelse)

19 §.

1 m o m. Såsom bidrag — — — — — svensk medborgare.

Pensionsavgift skall icke erläggas av den, som för december månad året näst före taxeringsåret ägt uppbära invalidpension eller sjukbidrag, eller för den, som avlidit före ingången av året näst före taxeringsåret. Ej heller skall pensionsavgift erläggas av den, för vilken den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten icke uppgår till 2 400 kronor eller, om han skall taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser samt den med vilken han samtaxeras icke enligt vad förut sagts är fritagen från skyldighet att erlägga pensionsavgift, bådas till statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomster sammanlagt icke uppgå till minst 2 400 kronor.

Pensionsavgift skall icke erläggas av den, som för december månad året näst före taxeringsåret ägt uppbära invalidpension eller sjukbidrag, eller för den, som avlidit före ingången av året näst före taxeringsåret. Ej heller skall pensionsavgift erläggas av den, som åtnjuter ortsavdrag med belopp, som beräknats med ledning av 48 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunalskattelagen, och för vilken den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten icke uppgår till 3 600 kronor, eller, om han skall taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser samt den med vilken han samtaxeras icke enligt vad förut sagts är fritagen från skyldighet att erlägga pensionsavgift, bådas till statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomster sammanlagt icke uppgå till minst 3 600 kronor och ej heller av annan, för vilken den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten icke uppgår till 2 400 kronor.

(I propositionen föreslagen lydelse)

(I motionerna föreslagen lydelse)

2 m o m. Pensionsavgift skall, med de begränsningar som nedan sägs, utgå med 4 procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst, dock högst med ett belopp som motsvarar summan av 10 kronor och en femtedel av den taxerade inkomsten i vad den överstiger 2 400 kronor.

2 m o m. Pensionsavgift skall, med de begränsningar som nedan sägs, utgå med 4 procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst, dock högst med ett belopp som motsvarar summan av 10 kronor och en femtedel av den taxerade inkomsten i vad den överstiger den taxerade inkomst, som i enlighet med vad i 1 mom. sagts medför skyldighet att erlägga pensionsavgift.

Avgiftspliktiga, som — — — — — 600 kronor.
 Annan avgiftspliktig — — — — — 600 kronor.
 Enligt ovan — — — — — hela krontal.

Beträffande de skäl motionärerna åberopat till stöd för sin hemställan får utskottet hänvisa till motionen II: 868.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, har anfört:

»I detta sammanhang vill jag även beröra problemet med folkpensionsavgifternas och sjukförsäkringsavgifternas uttagande i de lägsta inkomstlägena. Nuvarande regler leder till påföring av socialförsäkringsavgifter även vid så låga inkomster, att någon skattekraft icke anses föreligga. I och för sig kan goda skäl anföras för nuvarande ordning. Mot avgifterna svarar ju vissa förmåner för den avgiftspliktige. Häremot måste dock vägas de administrativa olägenheterna av beräkning, påföring och uppbörd av avgifter i dessa fall. För erforderlig kontroll avkrävs nämligen berörda avgiftspliktiga för närvarande deklarationer så snart bruttoinkomsten uppgår till 1 200 kronor. Från taxeringshåll har det varit ett starkt önskemål att denna gräns förskjutes uppåt, så att den bättre sammanfaller med den gräns där inkomsten börjar beskattas. Ett stort antal deklarationer skulle bortfalla vid en sådan höjning till lättnad för såväl berörda inkomstagare som taxeringsnämnderna. Det därav föranledda avgiftsbortfallet skulle bli förhållandevis obetydligt.

Gällande bestämmelser om påföring av folkpensionsavgifter — — — innebär i huvudsak följande.

Folkpensionsavgift erlägges enligt 19 § lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering i princip av den som fyllt minst 18 och högst 66 år under förutsättning att hans till statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till minst 1 200 kronor. Avgiften beräknas efter 4 procent av den taxerade inkomsten men är maximerad till 600 kronor. För makar, som båda är i avgiftspliktig ålder, beräknas den nedre gränsen för avgiftspåföringen med hänsyn till deras sammanlagda taxerade inkomster. Den övre gränsen, 600

kronor, gäller beträffande sådana makar det sammanlagda beloppet av deras avgifter.

De angivna bestämmelserna innebär att avgift inte alls utgår för den som har en taxerad inkomst av 1 190 kronor medan avgiften vid 1 200 kronors taxerad inkomst blir 48 kronor. Några avtrappningsregler som mildrar denna tröskel finnes icke.

1 200-kronorsgränsen infördes vid 1951 års riksdag (proposition nr 180, andra lagutskottets betänkande nr 29) samtidigt som gränsen för deklara- tionspliktens inträde höjdes från 600 kronor till 1 200 kronor. Som motiv framhölls bl. a. att det syntes föga rationellt att blott för pensionsavgifternas skull bibehålla proceduren med avlämnande av självdeklaration, taxering, debitering och uppbörd även beträffande personer med inkomster under den gräns vid vilken skyldighet att erlagga direkta skatter inträder. 1 200-kro- norsgränsen fastställdes därför under hänvisning till då gällande lägsta kom- munalta Ortsavdrag, nämligen 1 180 kronor för ogift i lägsta Ortsgrupp.

Som nyss nämnts talar bl. a. taxeringstekniska skäl för en höjning av den gräns vid vilken folkpensionsavgift börjar påföras. Med tillämpning av de principer som ligger till grund för den nuvarande 1 200-kronorsgränsen borde detta belopp ungefärligen fördubblas. Med hänsyn till de här förordade Ortsavdragen och reglerna om avrundning nedåt av beskattningsbar inkomst till fullt 100-tal kronor motsvaras lägsta beskattningsbara inkomst, 100 kro- nor, av 2 350—2 449 kronor taxerad inkomst.

Jag förordar därför att gränsen för påföring av folkpensionsavgift be- stämmas till 2 400 kronor, taxerad inkomst.

En höjning av nedre gränsen för påföring av folkpensionsavgift aktualise- rar det tröskelproblem som här föreligger och som omnämnts i det före- gående.

När gränsen för avgiftspåföringen höjs till 2 400 kronor blir lägsta avgift 96 kronor och vägande skäl kan då anföras för att avgifterna trappas av närmast inkomstgränsen. En sådan avtrappning erhålles om vid 2 400 kro- nors taxerad inkomst avgiften bestämmas till 10 kronor och vid högre in- komst ökas med en femtedel av inkomsten i vad den överstiger 2 400 kronor till dess att hela 4 procent av den taxerade inkomsten kan tas ut, d. v. s. vid 2 940 kronors taxerad inkomst.

Förslaget om höjning av nedre gränsen för påföring av folkpensionsavgift föranleder ändring i 19 § 1 och 2 mom. lagen om folkpensionering. Dessa lagrum synes i förtydligande syfte böra ändras jämväl i ett annat avseende.

Folkpensionsavgift för makar beräknas så att makarnas sammanlagda avgifter icke överstiger 600 kronor. Samma övre gräns gäller för ensam- stående. Från och med 1961 års taxering kan förekomma att även ogifta personer samtaxeras. Om samtaxering sker skall beträffande de samtaxe- rade de för gift skattskyldig gällande bestämmelserna tillämpas såväl vid

taxering som vid debitering, däri inräknat påföring av folkpensionsavgifter. Eftersom ordalagen i 19 § 1 och 2 mom. lagen om folkpensionering möjligen kan ge anledning till tvekan på denna punkt vill jag förorda en omformulering i förtydligande syfte.»

Utskottet

Enligt gällande regler skall folkpensionsavgift erläggas av person i avgiftspliktig ålder under förutsättning att hans till statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till 1 200 kronor. För makar beräknas den nedre gränsen för avgiftspåföringen med hänsyn till deras sammanlagda taxerade inkomster. Bestämmelserna får ses mot bakgrunden av att deklaraionsplikt inträder först vid inkomster uppgående till 1 200 kronor.

I förevarande proposition föreslås att gränsen för påföring av folkpensionsavgift bestämmes till 2 400 kronor taxerad inkomst. Samtidigt föreslås att deklaraionsplikt borttages för inkomster upp till samma belopp, vilken fråga behandlats av bevillningsutskottet. Vidare föreslås att avgifterna avtrappas närmast inkomstgränsen upp till 2 940 kronor taxerad inkomst.

I motionerna I: 729 och II: 868 hemställs, att folkpensionsavgift skall beträffande gifta inkomsttagare och ensamstående med hemmavarande barn under 16 år uttagas först vid en inkomst av 3 600 kronor samt att avgiften i sådana fall skall avtrappas enligt de i propositionen förordade principerna upp till 4 500 kronor taxerad inkomst.

Enligt utskottets mening talar vissa skäl för att uttagning av socialförsäkringsavgifter borde begränsas till sådana fall där vederbörande har att erlagga inkomstskatt. Genom det i propositionen framlagda förslaget beträffande folkpensionsavgift och vad som i densamma förutsatts beträffande sjukförsäkringsavgifter blir så fallet beträffande ogifta inkomsttagare utan hemmavarande barn under 16 år. För andra inkomsttagare innebär propositionen att ingen inkomstskatt men väl socialförsäkringsavgifter skall erläggas för inkomster som överstiger 2 400 men understiger 4 500 kronor. Motionärernas förslag utgör ett steg mot att även dessa inkomsttagare befrias från folkpensionsavgift. Mot ett genomförande av förslaget talar emellertid vissa skäl. En ökad befrielse från folkpensionsavgift bör sålunda följäs av vissa lättnader i skyldigheten att erlagga sjukförsäkringsavgifter. Vilka konsekvenser detta skulle få är för utskottet svårt att överblicka. Vidare skulle reglerna om deklaraionsplikt behöva omarbetas. Tillförlitliga uppgifter saknas också om hur stort avgiftsbortfall den föreslagna ändringen skulle medföra. Det av motionärerna väckta spörsmålet bör därför enligt utskottets mening prövas i ett större sammanhang. Utskottet vill därvid erinra om att finansieringssystemet inom socialförsäkringarna för närvarande är föremål för överväganden inom socialdepartementet även som att den allmänna skatteberedningen enligt sina direktiv har att bl. a.

pröva frågan om ökad skattefinansiering av dessa försäkringar. Med hänsyn härtill anser utskottet att gränsen för uttag av folkpensionsavgift nu bör bestämmas i enlighet med propositionens förslag.

Beträffande de ändringar i folkpensioneringslagen som i övrigt föreslagits i propositionen har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att riksdagen med avslag å motionerna I: 729 och II: 868, såvitt desamma hänvisats till lagutskott, måtte antaga det vid förevarande proposition, nr 188, fogade förslaget till lag angående ändrad lydelse av 19 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering.

Stockholm den 5 december 1961

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, fru Carlqvist, herr Birke, fröken Nordström*, herrar Magnusson, Söderquist och Thorsten Larsson;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Nilsson i Göteborg, Rimmerfors, fröken Wetterström, fru Ekendahl*, fröken Sandell, herrar Fredriksson och Gustavsson i Alvesta*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Thorsten Larsson* och *Gustavsson* i Alvesta, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Enligt gällande — — — (lika med utskottet) — — — 4 500 kronor taxerad inkomst.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att starka skäl talar för att uttagning av socialförsäkringsavgift borde begränsas till sådana fall där vederbörande har att erlagga inkomstskatt. Genom det i propositionen framlagda förslaget beträffande folkpensionsavgift och vad i densamma förutsatts beträffande sjukförsäkringsavgifter blir så fallet beträffande ogifta inkomsttagare utan hemmavarande barn under 16 år. För andra inkomsttagare innebär propositionen att ingen inkomstskatt men väl socialförsäkringsavgifter skall erläggas för taxerade inkomster som överstiger 2 400 men understiger 4 500 kronor. Motionärernas förslag utgör ett steg mot att även dessa inkomsttagare befrias från folkpensionsavgift. Utskot-

tet finner det motiverat att ett sådant steg nu tages. Ifrågavarande inkomsttagare får nämligen enligt propositionen kompensation för höjningen av omsättningskatten endast i den mån de antingen kan tillgodogöra sig höjningen av ortsavdragen, vilket för dessa är fallet endast i inkomstlägen omkring 4 000 kronor, eller befinner sig i inkomstläge omedelbart ovanför 2 400 kronor så att de får del av lättnaden i fråga om folkpensionsavgiften. Det i motionerna framförda förslaget är med hänsyn härtill väl avvägt och skulle medföra att samtliga berörda inkomsttagare finge kompensation för omsättningskattens höjning.

Utskottet finner anledning påpeka att, därest den i motionerna föreslagna ökade befrielsen från folkpensionsavgift följes av motsvarande lättnader i skyldigheten att erlägga sjukförsäkringsavgifter, vissa konsekvenser skulle inträda som nu är svåra att överblicka. Motionärerna har emellertid inskränkt sig till enbart folkpensionsavgiften, och utskottet finner sig därför kunna tillstyrka bifall till ifrågavarande yrkande. Det därav följande avgiftsbortfallet torde utgöra sammanlagt 10 à 12 milj. kronor per år.

Utskottet vill erinra om att finansieringssystemet inom socialförsäkringarna för närvarande är föremål för överväganden inom socialdepartementet och att med anledning av genomfört utredningsarbete förslag till riksdagen rörande sjukförsäkringen torde vara att vänta inom en nära framtid. Utskottet finner det lämpligt att frågorna rörande nämnda befrielse från sjukförsäkringsavgift liksom därav föranledda ändringar i deklarationsplikten prövas i sådant sammanhang.

Beträffande de ändringar i folkpensioneringslagen, som ej beröres av ifrågavarande motionsyrkande, har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen — med förklaring att förslaget till lag angående ändrad lydelse av 19 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering icke kunnat oförändrat bifallas samt med bifall till motionerna I: 729 och II: 868 — måtte för sin del antaga förslaget med den ändringen att 19 § 1 och 2 mom. erhåller följande, såsom *utskottets förslag* betecknade, lydelse

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

19 §.

1 mom. Såsom bidrag — — — — — svensk medborgare.

Pensionsavgift skall icke erläggas av den, som för december månad året näst före taxeringsåret ägt uppbära invalidpension eller sjukbidrag, eller för den, som avlidit före ingången av året näst före taxeringsåret. Ej heller skall pensionsavgift erläggas av den, för vilken den till

Pensionsavgift skall icke erläggas av den, som för december månad året näst före taxeringsåret ägt uppbära invalidpension eller sjukbidrag, eller för den, som avlidit före ingången av året näst före taxeringsåret. Ej heller skall pensionsavgift erläggas av den, som åtnjuter ortsavdrag med belopp,

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

statlig inkomstskatt taxerade inkomsten icke uppgår till 2 400 kronor eller, om han skall taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser samt den med vilken han samtaxeras icke enligt vad förut sagts är fritagen från skyldighet att erlagga pensionsavgift, bådas till statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomster sammanlagt icke uppgå till minst 2 400 kronor.

2 m o m. Pensionsavgift skall, med de begränsningar som nedan sägs, utgå med 4 procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst, dock högst med ett belopp som motsvarar summan av 10 kronor och en femtedel av den taxerade inkomsten i vad den överstiger 2 400 kronor.

Avgiftspliktiga, som — — — — — 600 kronor.
 Annan avgiftspliktig — — — — — 600 kronor.
 Enligt ovan — — — — — hela krontal.

som beräknats med ledning av 48 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunalskattelagen, och för vilken den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten icke uppgår till 3 600 kronor, eller, om han skall taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser samt den med vilken han samtaxeras icke enligt vad förut sagts är fritagen från skyldighet att erlagga pensionsavgift, bådas till statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomster sammanlagt icke uppgå till minst 3 600 kronor och ej heller av annan, för vilken den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten icke uppgår till 2 400 kronor.

2 mom. Pensionsavgift skall, med de begränsningar som nedan sägs, utgå med 4 procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst, dock högst med ett belopp som motsvarar summan av 10 kronor och en femtedel av den taxerade inkomsten i vad den överstiger den taxerade inkomst, som i enlighet med vad i 1 mom. sagts medför skyldighet att erlagga pensionsavgift.